

Høringsnotat for Natura 2000-plan

NOTAT

vedrørende høringssvar til Natura 2000-plan 2010-2015 inkl. miljørapport (SMV)

Forslag til Natura 2000-plan nr. 161

Søer ved Bregentved og Gisselfeld

Udkast til Natura 2000-plan blev annonceret i ekstern høring den 4. oktober 2010. Høringsfristen udløb den 6. april 2011.

Høringsmateriale, høringssvar og høringsnotater kan ses på

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Natura2000/Natura_2000_planer/

og

<http://websag.mim.dk/HoeringVandOgNatur2010/WebSider/visalle.aspx>

Forslag til Natura 2000-plan er annonceret offentligt og desuden sendt i høring hos relevante myndigheder (jf. miljømålsloven § 43 og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplaner § 5).

Naturstyrelsen har modtaget i alt 1650 høringssvar vedrørende de enkelte Natura 2000-planer, og dertil omkring 300 mere generelle høringssvar vedrørende vand- og naturplanlægningen. De generelle høringssvar er sammenfattet i et samlet notat, der kan ses på www.nst.dk.

Til Natura 2000-plan nr. 161 er der modtaget i alt 8 (9) høringssvar jf. listen bagerst.

Svarene har især berørt følgende punkter:

1. Vandkvalitet

2. Trusler

Yderligere har høringssvarene berørt blandt andet følgende emner, hvortil der henvises i det generelle høringssvar (kan findes via ovenstående link):

3. Datagrundlag

4. Kvælstof

I det følgende sammenfattes de væsentligste synspunkter til de ovenfor nævnte punkter.

Kommentarer hertil er anført i kursiv.

Det skal bemærkes, at høringssvarene kun er gengivet i hovedtræk. Ønskes detaljerede oplysninger om svarenes indhold, henvises der til de fremsendte høringssvar.

Bemærkninger til planforslaget

1. Vandkvalitet

Høringssvar:

DN-Faxe, DOF-Storstrøm samt Holmegaard Mose Komiteen anfører, at vandkvaliteten i søerne er dårlig og foreslår tiltag til forbedringer. Bregentved Gods mener, at vandkvaliteten er væsentligt forbedret siden 1990'erne.

Naturstyrelsen:

Planen lægger op til, at næringsstofftilførslen til søerne reduceres væsentligst gennem tiltag i vandplanlægningen.

2. Trusler

Høringssvar:

DOF-Storstrøm, DN-Faxe og Holmegaard Mose Komiteen anfører en række trusler m.v. mod arterne på udpegningsgrundlaget, herunder en foretagen vandstandshævning i Nielstrup Sø og en række færdselsaktiviteter især ved Søtorup Sø. Gissfeld Kloster anfører at vandstanden i Nielstrup Sø er resultat af en aftale med Storstrøms Amt om en maksimal vandstand i søen.

Naturstyrelsen:

En del af de anførte trusler er reguleret gennem lovgivningen. Naturplanen tager højde for andre af de nævnte trusler gennem den generelle indsats for området. Gennem handleplanlægningen vil der desuden være mulighed for at se på, om der derudover er forhold, der kan medtages i planlægningen.

Justeringer af forslag til Natura 2000-plan nr. 161

På baggrund af høringssvarene og Naturstyrelsens efterfølgende overvejelser, er der foretaget mindre justeringer og tilføjelser til teksten i planen.

Hverken ændringerne som følge af indkomne bemærkninger, eller Naturstyrelsens egne justeringer giver anledning til fornyet høring af planforslaget.

Sammenfattende redegørelse for høring over miljørapport (SMV)

Parallelt med offentlig høring af planudkast til Natura 2000-plan for område nr. 161 har SMV-redegørelse for planen været i offentlig høring i henhold til bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer §8.

Natura 2000-planens formål er at sikre eller genoprette bevaringsstatus for de arter og naturtyper, der har dannet grundlag for udpegning af Natura 2000-område nr. 161. SMV-rapporten viste ikke modstrid med andre miljøhensyn, og der er i den offentlige høring ikke modtaget kommentarer til rapporten.

Den offentlige høring har ikke givet anledning til ændring af Natura 2000-planen.

Naturstyrelsen vil overvåge effekten af Natura 2000-planen gennem det nationale overvågningsprogram NOVANA,

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/National_naturbeskyttelse/Overvaagning_af_vand_o

[g_natur/](#)

som følger udviklingen i naturtilstanden og arealudbredelse af de naturtyper og arter, som planlægningen omfatter.

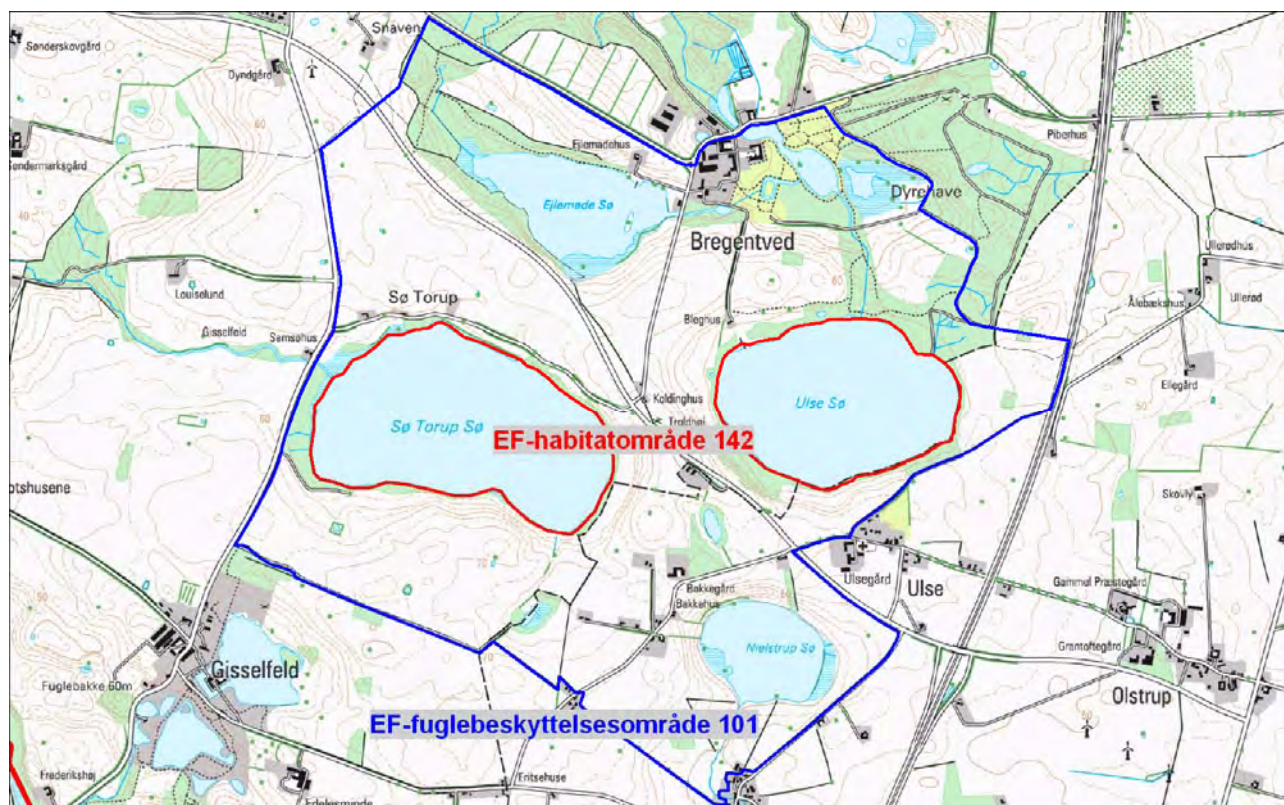
Desuden vil Naturstyrelsen i samarbejde med Fødevarerhverv og Kommunernes Landsforening overvåge fremdriften i den forudsatte forvaltningsindsats.

Høringssvar modtaget fra:

ID 161	DN-Faxe lokalkomiteen
ID 1915	Danmarks Jægerforbund
ID 2672	DOF-Storstrøm
ID 2951	Østlige Øers Landboforening
ID 2956	Landboforeningen Gefion og Sjællandske Familielandbrug
ID 3976	Holmegårds Mose Komiteen
ID 2741	Gisselfeld Kloster v. LBF Gefion
ID 269	Bregentved Gods
ID 4445	Gisselfeld Kloster

Basisanalyse for Natura 2000 område 161, Søer ved Bregentved og Gisselfeld

Storstrøms Amt og Vestsjællands Amt 2006

Figur 1.1 Afgrænsning af Natura 2000 område 161, Søer ved Bregentved og Gisselfeld

1. Områdets afgrænsning

Natura 2000 område 161, Søer ved Bregentved og Gisselfeld, udgøres af 2 beskyttelsesområder, nemlig EF-fuglebeskyttelsesområde 101 og EF-habitatområde 142, jf. figur 1.1.

Habitatområdet udgør en mindre del af Natura 2000 området, nemlig de to vestligste af søerne med randarealer. Arealmæssigt er Natura 2000 området identisk med fuglebeskyttelsesområdet, jf. tabel 1.1.

Nr.	Navn	Areal (ha)
F 101	Søer ved Bregentved og Gisselfeld	597
H 142	Sø Torup Sø og Ulse Sø	118
Samlet areal af Natura 2000 område 161		597

Tabel 1.1 Navn og størrelse på de habitat- og fuglebeskyttelsesområder, der indgår i Natura 2000-omr. 161

Kode	Naturtype	Kortlagte naturtyper		Foreløbig trusselvurdering, jf. afsnit 4	Datagrundlag jf. afsnit 7
		Antal forekomster	Samlet areal (ha)		
Ferskvandsnaturtyper					
3140	Sø med kransnålalger	0			Ref. 2

Tabel 2.1 Naturtyper på udpegningsgrundlaget for EF-habitatområde 142. * angiver prioriterede naturtyper eller arter.

Kode	Naturtype	Kortlagte naturtyper		Foreløbig trusselvurdering, jf. afsnit 4	Datagrundlag jf. afsnit 7
		Antal forekomster	Samlet areal (ha)		
Ferskvandsnaturtyper					
3150	Næringsrig sø	3		Eutrofiering	Ref. 2

Tabel 2.2 Naturtyper udenfor udpegningsgrundlaget for EF-habitatområde 142. * angiver prioriterede naturtyper eller arter.

Artskode	Art	EF-kategori	Bestandsstørrelse og år for seneste opgørelse (ynglearter angives i par)	Foreløbig Trusselvurdering	Datagrundlag
Ynglefugle					
A081	Rørhøg	F3	1(2002)	Vandstandshævning som fjerner rørskov, fiskeri	142
Trækfugle					
A043	Grågås	F4	300 (2002)	Jagt, fiskeudsætning?, fiskeri	126, 123
A061	Troldand	F4	6270 (1989)	Jagt, fiskeudsætning?, fiskeri	126, 123

Tabel 2.3 Arter på udpegningsgrundlaget for EF-fuglebeskyttelsesområde 101. * angiver prioriterede naturtyper eller arter. Se også bilag 2.3b.

2. Udpegningsgrundlag og datagrundlag

Natura 2000 områderne er udpeget af hensyn til naturtyper og arter, som Danmark er forpligtet til at passe på og udpege beskyttelsesområder for. Det drejer sig i dette tilfælde om en naturtype på habitatdirektivets bilag 1 (opført i tabel 2.1) og tre arter på fuglebeskyttelsesdirektivet (opført i tabel 2.3). Oplysninger om udpegningsgrundlaget findes på Natura 2000 hjemmesiden, ref. 1.

Vestsjællands Amt har fastslået at de tre større søer, der ligger i habitatområde 142 ikke tilhører søtypen 3140, som er på udpegningsgrundlaget, men den almindeligere type 3150, næringsrig sø (tabel 2.2). Der er ikke mapinfotabeller for disse forekomster, men dataark i bilag 2.5.

De tre fuglearter på udpegningsgrundlaget er 1 ynglende art opført på direktivets bilag 1 og 2 trækkende eller vinterrastende arter fra direktivets artikel 4 stk.2.

Basisanalysens tekst del ledsages af digitale bilag med afgrænsning af arternes levesteder. De findes som bilag (mapinfotabeller) til basisanalysen:

Bilag 2.3 Kort over levestederne for arter, på udpegningsgrundlaget
En mapinfotabel pr. art, i alt tre tabeller

Bilag 2.5 Dataark for sønaturtyper
En exceltabel fra Vestsjællands Amt

Basisanalysens oplysninger bygger på data fra overvågning, rødlistes, ekskursionsrapporter m.v. som de to amter har kendskab til. I tabel 2.3 findes i højre kolonne henvisning til hvilke referencer, der er anvendt for hver art. Den samlede referenceliste findes i kapitel 7, mens det i kapitel 8 er anført på hvilke områder amtet mangler oplysninger til brug ved basisanalysen.

3. Beskrivelse af området og dets potentiale

Området består af flere større søer med landbrugsjord mv. i mellem. Nielstrup Sø ligger i Storstrøms Amt mens de øvrige ligger i Vestsjællands Amt.

3.1 Naturtyper

De tre store søer, Ulse Sø, Søtorup Sø og Ejlemade Sø, i habitatområde 142 henføres af Vestsjællands Amt til typen 3150, næringsrig sø, se dataark bilag 2.5. Det er uvist om nogle af de mindre søer i området hører til type 3140, som er udpegningsgrundlaget.

3.2 Arter

Beskyttelsesområdet er udpeget for ynglende Rørhøg samt rastende arter af Grågåas og Troldand. Et udpegningsgrundlag, som var aktuelt på udpegningsstidspunktet, hvor både Rørhøg og Grågåas var sjældne. Nu yngler Rørhøg overalt (her med 8 par), hvor der er en bræmme rørskov ligesom grågåsen, som er eksploderet som ynglefugl, ligeledes ses mange steder i dag som rastende vinterfugl. Tallene for rastende Grågåas og Troldand er gamle, men potentialet skønnes at være større end det antal, som ses i dag. Mere interessant er det at Nielstrup Sø rummer amtets største og mest stabile bestand af Sorthalset Lappedykker (i Hættemågekolonien) med 25-30 par i de senere år. Sorthalset Lappedykker er dog ikke medtaget på fuglebeskyttelsesdirektivet og kan derfor ikke medtages i udpegningsgrundlaget, selvom den lokalt (nationalt?) er mere sjælden end arterne på udpegningsgrundlaget.

3.3 Øvrige naturværdier

Storstrøms Amt har i perioden 1997 – 2006 udgivet en serie af regionale rødlister for alle vigtige dyre- og plantegrupper: fugle (1995 og 2001), karplanter (1995 og 2000), padder og krybdyr (1997 og 2006), pattedyr (2000) insekter i det åbne land (2000), vanddyr (2005), skovlevende insekter (2006), svampe (2001) samt mosser og laver (2006). Fra 2006 har det kun været tidsmæssigt muligt at få karplante- og paddeoplysninger med i basisanalysen.

I bilag 3.2 ses en skematisk angivelse af hvilke rødlistede fuglearter, der er kendt fra Natura 2000 område 161.

3.4 Modsatrettede naturinteresser

Ingen oplysninger

4. Foreløbig trusselvurdering

4.1 Eutrofiering

Ulse Sø var tidligere en af de reneste søer i Vestsjællands Amt. Søen indeholder stadig rankegrøde, men de seneste år er tilstanden blevet forringet muligvis pga. fodring i forbindelse med karpefiskeri. Der registreredes fiskedød i søen i 2002, og opblomstring af rødlig blågrønalg er almindeligt forekommende. Ref 2.

Ejlemade har bestande af flydebladsplanter og sparsom rankegrøde. Er vurderet som opfyldende målsætningen, måske fejlagtigt. Datagrundlag minimalt. Formentlig ikke under forandring. Ref. 2.

Søtorup Sø har flydebladsplanter, men også store vandaks. Antageligt ikke truet. Der bemærkes ligesom i Ulse Sø rød blågrønalgopblomstring. Ref. 2.

Nielstrup Sø er A-målsat som naturvidenskabeligt referenceområde af hensyn til de ynglende bestande af fugle samt store flokke af rastende troldænder. Søens meget lave vandstand (gennemsnitlig vanddybde på ca. en meter) i kombination med store yngleforekomster af kolonirugende fugle – især hættemåger - har medført, at søen er naturligt eutrofieret. Men også opdyrkning af de omkringliggende meget stejle marker til søen bidrager til næringspåvirkningen af søen.

4.2 Tilgroning

Ingen oplysninger

4.3 Hydrologi

Gisselfeld Gods hævdede vandstanden af Nielstrup Sø gradvist i 1996-97 med 52 cm og i de følgende år yderligere min. 30 cm. Vandstandshævningen har medført, at stort set al rørsump (> 95 %) i Nielstrup Sø er forsvundet (druknet).

Reduktionen af rørsump har ført til en meget voldsom indskrænkning af vandfuglenes ynglemuligheder (mangel på redesteder) og ynglefuglebestandene er faldet meget drastisk – især hættemågekolonien, hvilket søens mange fugle er meget afhængige af (predatorbeskyttelse m.m.). Søens specialitet – kolonien af sorthalset lappedykker er samtidig reduceret drastisk til 4-5 par. Den prioriterede art Rørhøg er gået tilbage fra 3-4 par til 1 par (2002) af samme grund og vil sandsynligvis forsvinde fra området. Flere arter er forsvundet: Gråstrubet lappedykker, Knopsvane, Gravand, Atlingand, og Vandrikse.

Storstrøms Amt er gået ind i sagen og har i en foreløbig aftale med godset sænket vandstanden til ca. 40 cm over 1995-niveau ved etablering af bygværk samt ved oprensning og vedligeholdelse af vandløbet, som afleder vand fra søen.

Det er forhåbningen, at vandstandshævningen på sigt vil sikre bedre vandkvalitet i søen samtidig med, at ny rørvegetation etablerer sig, og at ynglefuglene dermed får nogle af de forsvundne ynglehabitater tilbage.

4.4 Invasive arter

Gisselfelds formål med vandstandshævningen var at forbedre søens kvalitet for fisk. Fiskeudsætninger er foretaget – bl.a. af karper. Det vides ikke hvilken indflydelse fiskeudsætningen har for ynglende og rastende fugle, samt evt. medfølgende fiskeri.

4.5 Forstyrrelse

Fiskeri af udsatte fisk i Nielstrup Sø

Jagt omkring Nielstrup Sø. Jagtskjul er opsat i søkanten for nylig. Sandsynlige forstyrrelser af prioriterede arter rastende grågæs og troldænder.

4.6 Andre trusler

Der er kun en meget smal zone mellem sø og dyrket mark. Et bredere området omkring søen har tidligere været afgræsset, men blandede ejerforhold (Gisselfeld og Bregentved) og mangel på kreaturer har umuliggjort amtets indsats for at genetablere denne græsning.

5. Naturforvaltning

5.1 Status ved kortlægningen i 2005

Ingen oplysninger

5.2 Hittidig drift og pleje

Ingen oplysninger

5.3 Vurdering af plejebehov

Ingen oplysninger

6. Liste over manglende data til tilstandsvurdering

6.1 Kortlægningsdata

Der mangler viden om de mindre søer i habitatområdet.

6.2 Trusler

Der mangler viden om miljøtilstanden i Søtorup og Ejlemade søer.

7. Referencer

1. <http://www.skovognatur.dk/Emne/Natura2000/>
2. Data fra Vestsjællands Amt
3. Storstrøms Amt: Røddlistede fugle 2001.
4. Skov- og Naturstyrelsen: Røddliste og Gulliste 1997, findes kun som netudgave:
<http://www.sns.dk/netpub/rodliste/rodliste1997.htm>
5. Danmarks Miljøundersøgelser (DMU): Den danske Røddliste. Netudgave:
http://www2.dmu.dk/1_Om_DMU/2_Tvaer-funk/3_fdc_bio/projekter/redlist/redlist.asp

Fuglereferecer:

106. Storstrøms Amt: Ynglende vandfugle i 12 søer i Storstrøms Amt 1997
 120. Storstrøms Amt: Ynglende vandfugle i 14 søer i Storstrøms Amt 2002
 123. Skov- og Naturstyrelsen: Fuglene i internationale beskyttelsesområder i Danmark 1990.
 126. Skov- og Naturstyrelsen: EF-Fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder 1995.
 142. Vestsjællands Amt: Ynglefugle i søerne ved Gisselfeld og Bregentved 2002.
- Samt kommunikation med amtets konsulent for overvågning af fugle, Hans Erik Jørgensen.

8. Bilag

Bilag 1. Bilag vedr. arealdata

Arealtyper	Antal	Areal i ha
Areal i EF-habitatområde 142		118
Areal i EF-fuglebeskyttelsesområde 101		597
Areal i Natura 2000 område 161		597
§ 3 sø og vandhul	26	151
§ 3 mose	14	33,8
§ 3 fersk eng	1	1,6
§ 3 overdrev		0
§ 3 strandeng		0
Skov	21	65,1
heraf fredsskov		
Marker, bebyggelse, veje mm		
Offentlige arealer		

Bilag 1.1
Arealfordeling og beskyttet natur i Natura 2000 område 161, Søer ved Bregentved og Gisselfeld

Bilag 2. Naturtyper og arter på habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet

Bilag 2.3

Kendte og potentielle levesteder for arter på udpegningsgrundlaget i EF-habitatområde 142 og EF-fuglebeskyttelsesområde 101 (mapinfotabeller knyttet til wordfilen).

Bilag 2.3.a Udpegningskriterier for arter på fuglebeskyttelsesdirektivet, jf. tabel 2.3

- F1: arten er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets p.t. gældende Bilag I og yngler regelmæssigt i området i væsentligt antal, dvs. med 1% eller mere af den nationale bestand.
- F2: arten er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets p.t. gældende Bilag I og har i en del af artens livscyklus en væsentlig forekomst i området, dvs. for talrige arter (T) skal arten være regelmæssigt tilbagevendende og forekomme i internationalt betydende antal, og for mere fåtallige arter (Tn), hvor områder i Danmark er væsentlige for at bevare arten i dens geografiske sø- og landområde, skal arten forekomme med 1% eller mere af den nationale bestand.
- F3: arten har en relativt lille, men dog væsentlig forekomst i området, fordi forekomsten bidrager væsentligt til den samlede opretholdelse af bestande af spredt forekommende arter som f.eks. Natravn og Rødrygget Tornskade.
- F4: arten er regelmæssigt tilbagevendende og forekommer i internationalt betydende antal, dvs. at den i området forekommer med 1% eller mere af den samlede bestand inden for trækvejen af fuglearten.
- F5: arten er regelmæssigt tilbagevendende og har væsentlig forekomst i områder med internationalt betydende antal vadefugle, dvs. at der i området regelmæssigt forekommer mindst 20.000 vandfugle af forskellige arter, dog undtaget måger.
- F6: arten har relativt lille, men dog væsentlig forekomst i området, fordi forekomsten bidrager væsentligt til at opretholde artens udbredelsesområde i Danmark.
- F7: arten har relativt lille, men dog væsentlig forekomst i området, fordi forekomsten bidrager væsentligt til artens overlevelse i kritiske perioder af dens livscyklus, fx i isvintre, i fældningstiden, på trækket mod ynglestederne og lignende.

Bilag 2.3b. Bestandsudvikling af fugle på udpegningsgrundlaget.

Y: antal par af ynglefugle

T: antal individer af rastende fugle

101 Søer ved Bregentved og Gisselfeld

	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Rørhøg Y		4	5	6	4	3	4	4	6	9	7	8	7	8	11	10	9	9	8	8			
Grågås T	2000						1540														300		
Troldand T	6000						6270																
Sorthalset lappedykker Y		40	32	22	14	16	19			14	14	13	11	15	27	21	32	27	26	28			

Bilag 3 Supplerende oplysninger vedr. naturinteresser

Bilag 3.1 Positive og negative strukturer

Intet

Bilag 3.2 Rødlisteoplysninger

I bilagene 3.2 er anført hvilke arter i Natura 2000 område 179, der er opført på Storstrøms Amts regionale rødlister fra perioden 1995 – 2006. I tabellerne ses hvilke kategorier arterne er anbragt i efter henholdsvis den regionale rødliste (ref. 3) og den nationale rødliste fra 1997 (ref. 4).

Kategorierne, som er anvendt ved den regionale rødlistning og den nationale i 1997, er:

Ex: Uddød efter ca. 1850 **E:** Akut truet **V:** Sårbar **R:** Sjælden
X: Opmærksomhedskrævende **A:** National hhv. regional ansvarsart.

Der er ikke taget hensyn til de nye nationale IUCN rødlistekategorier (jf. ref. 5), idet disse endnu ikke er anvendt for alle artsgrupper og slet ikke er anvendt i det regionale arbejde.

Bilag 3.2 Rødlistede fugle

Art	National rødlistekategori (1997)	Regional rødlistekategori (2001)	Lokalitet	Seneste fund
Sorthalset lappedykker	E	E	Nielstrup Sø	2005
Atlingand	V	V	Do	2001
Rørhøg	(BC)	-	Do	2002
Hættemåge	X	V	Do	2002
Fjordterne	LC	V	Do	2002
Hvinand	R	E	Ulse Sø, Ejlemade Sø, Bregentved Park, Søtorup Sø, Gisselfeld Park	1989-2002-?
Troldand	A (T) (LC)	A (T)	Do	2005
Grågås	A (T) (LC)	A (T)	Do	2005

Bilag 3.2 Rødlistede fugle i Natura 2000 område **161**

De arter, der indgår i udpegningsgrundlaget for EF-fuglebeskyttelsesområde 101, står med kursiv.

For den regionale rødliste gælder:

E: 1 – 10 ynglepar i amtet eller yngleforekomst på kun 1 – 2 lokaliteter

V: 11 – 50 ynglepar i amtet eller yngleforekomst på 3 – 10 lokaliteter

R: Op til 100 ynglepar eller højst 25 ynglelokaliteter

X: Arter i markant tilbagegang

A (Y): Mindst 33 % af artens samlede bestand vurderes at yngle i Storstrøms Amt

A (T): Væsentlige forekomster af rastende fugle vurderet i forhold til landets samlede forekomster

Tillæg om ny viden til Natura 2000-basisanalyse for Søer ved Bregentved og Gisselfeld, område nr. 161.

Natura 2000-planerne bygger på den eksisterende viden om naturforholdene. Denne viden er områdevis blevet opgjort i basisanalyser for henholdsvis lysåben natur og skovbevokseolefrederiksen23@hotmail.comde fredskovsarealer.

Basisanalyserne, der udgør en del af den færdige plan for Natura 2000-området, blev offentliggjort i 2007 og kan ses på [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside \(www.blst.dk/Natura2000plan\)](http://www.blst.dk/Natura2000plan). For Natura 2000-område 161 foreligger kun en basisanalyse for den lysåbne natur.

Dette tillæg opsummerer den viden, der supplerer basisanalyserne for det enkelte Natura 2000-område, og som indgår som grundlag for Natura 2000-planen. Tillægget er opbygget med en struktur, der svarer til basisanalysernes opbygning.

For nogle områder er der på baggrund af basisanalysen eller nyere overvågningsdata mv. foretaget ændringer i udpegningsgrundlaget (afsnit 2 herunder). Datagrundlaget er udvidet ved, at der siden basisanalyserne i nogle områder er foretaget kortlægning og tilstandsvurdering af skovnaturtyper på ikke-fredskovspligtige arealer og/eller en genkortlægning af i første omgang ufuldstændigt kortlagte arealer. Nogle af arterne er overvåget som led i NOVANA-programmet (afsnit 3).

For eventuelle nye naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget er der foretaget en foreløbig trusselsvurdering (afsnit 4.2). I samme afsnit er ændringer i forhold til basisanalysernes trusselsvurdering anført. Med hensyn til den luftbårne kvælstofdeposition er der foretaget helt nye overslagsberegninger, der omfatter alle kortlagte arealer af både lysåbne naturtyper og skovnaturtyper (afsnit 4.1).

I nogle områder er der endvidere sket væsentlige ændringer i driften, igangsat naturgenopretningsprojekter el.lign. siden færdiggørelsen af basisanalyserne (afsnit 6).

1. Beskrivelse af området

Områdets afgrænsning er uændret, og områdets overordnede naturindhold er uændret.

2. Tilføjelser til udpegningsgrundlaget

Områdets udpegningsgrundlag er uændret.

3. Nye data om naturtyper og arter

Første runde af kortlægningen af habitatområdernes naturtyper blev foretaget i perioden 2004 - 2005, hvor 18 lysåbne naturtyper og samtlige 10 skovnaturtyper på fredskovspligtige arealer blev kortlagt.

Reviderede og nye data om areal og antal forekomster af naturtyper og arter i Natura 2000-område 161 er i forhold til basisanalyserne fremkommet i form af nye data for bestandsniveauer for fugle:

Nye bestandstal for fuglene på udpegningsgrundlaget er fremkommet, dels gennem den statslige overvågning NOVANA, dels ved udtræk fra Dansk Ornitologisk Forenings database Dofbasen. Disse nye bestandstal, der supplerer data fra basisanalysen, har givet anledning til justering af målsætningerne for fuglene i dette Natura2000-område.

Der er i Natura 2000-området kortlagt og tilstandsvurderet et mindre udvalg af områdets vandhuller. Disse data er ikke medtaget, da det endnu er en ufuldstændig kortlægning. Kortlægning og tilstandsvurdering vil blive udbygget i den kommende planperiode.

4. Supplerende trusselvurdering

I basisanalyserne blev der præsenteret en trusselvurdering og tilstandsdata for de forskellige naturtyper og arter. Vidensgrundlaget for at vurdere truslen i form af atmosfærisk kvælstofnedfald over naturområderne var dengang beskedent. Dette emne har fået en selvstændig behandling i nedenstående afsnit 4.1. Øvrige ændringer i basisanalysernes trusselvurdering samt trusselvurdering for de nye elementer på udpegningsgrundlaget fremgår af afsnit 4.2.

Naturtilstanden og de tilgrundliggende arts- og strukturindex for de kortlagte naturtypeforekomster, der stammer fra basisanalyserne, findes på [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside](#) under "se på kort". Baggrundsdata i form af strukturparametre og artslistor for de enkelte forekomster findes i den fællesoffentlige naturdatabase på www.naturdata.dk, der er opdateret svarende til nærværende Natura 2000-plan.

4.1 Belastning af naturområder med luftbåret kvælstof

Kvælstof og fosfor er fra naturens hånd begrænsende næringsstoffer for mange økosystemer. Når et naturområde belastes med ekstra næringsstoffer (eutrofieres), fører det til ændret artssammensætning, fordi konkurrencestærke og kraftigt voksende plantearter (som f.eks. stor nælde, blåtop og vild kørvel) bliver begunstiget på bekostning af lavtvoksende og konkurrencesvage plantearter (såkaldte nøjsomhedsarter).

Eutrofieringen kan blive så kraftig, at naturtypernes tålegrænse bliver overskredet. Resultatet bliver, at flere af de karakteristiske nøjsomhedsarter forsvinder, og naturtypernes tilstand ændres.

Selv små ekstra tilførsler af næringsstoffer kan på længere sigt føre til ændret artssammensætning. Eutrofiering af naturområder kan ske i form af direkte tilførsel af gødning eller indirekte i form af f.eks. kvælstofdeposition fra luften eller jordfygning fra marker.

Eutrofiering af terrestriske naturarealer kan påvises på flere måder, f.eks. ved forekomst af negative strukturer (f.eks. dominans af blåtop på tørre heder), mange plantearter med tilpasning til at vokse på næringsrig jordbund eller ved at måle eller modelberegne nedfald af kvælstof fra luften.

Eutrofiering som trussel kan være meget vanskelig at observere ved tilsyn eller registrering.

Tålegrænser

For de naturtyper, der figurerer på habitatdirektivets bilag 1, er der af UN/ECE¹ fastsat empirisk baserede tålegrænseintervaller, som fremgår af tabel 1. Der anvendes her, som overalt i Natura 2000-planen, de autoriserede korte navne til naturtyperne. For naturtypernes fuldstændige navne henvises til www.blst.dk

Tålegrænsen udtrykker følsomheden i en naturtype over for en forøget tilførsel af forsurende eller eutrofierende stoffer, og angiver "den belastning, hvorunder væsentlige skadelige effekter på økosystemet ikke vil forventes, vurderet ud fra den bedste tilgængelige viden".

¹ UN/ECE er FN's Økonomiske Komité for Europa. Tålegrænserne (critical loads) fastsættes i Arbejdsgruppen vedr. effekter af konventionen om langtransporterede luftforurening (www.unece.org/env/wge) i forbindelse med det internationale samarbejdsprogram vedr. modellering og kortlægning af tålegrænser, baggrundsbelastning, effekter, risici og udviklingstendenser for luftforurening.

TABEL 1.	
Tålegrænser for habitatnaturtyper i Sydøstdanmark	
(Skov- og Naturstyrelsen 2005)	
Naturtype (nr.)	Tålegrænsein terval (kg N/ha/år)
Sandbanke (1110)	- ¹
Vadeflade (1140)	- ¹
*Lagune (1150)	30-40
Bugt (1160)	30-40
Rev (1170)	- ¹
Strandvold med enårige (1210)	- ¹
Strandvold med flerårige (1220)	- ¹
Kystklint/klippe (1230)	15-25
Enårig strandengsvegetation (1310)	30-40
Strandenge (1330)	30-40
*Indlandssalteng (1340)	30-40
Forklit (2110)	10-20 ²
Hvid klit (2120)	10-20 ²
*Grå/grøn klit (2130)	10-20 ²
*Klithede (2140)	10-20 ²
Havtornklit (2160)	10-20 ²
Skovklit (2180)	10-20 ²
Klitlavning (2190)	10-25 ⁴
*Enebærklit (2250)	10-20 ²
Søbred med smårter (3130)	5-10
Kransnålalge-sø (3140)	5-10
Næringsrig sø (3150)	- ¹⁰
Brunvandet sø (3160)	5-10
Vandløb (3260)	- ¹
Å-mudderbanke (3270)	- ¹
Våd hede (4010)	10-25
Tør hede (4030)	10-20
Enekrat (5130)	15-25 ⁵
*Tørt overdrev på kalkholdigt sand (6120)	15-25
Kalkoverdrev (*vigtige orkidélokalteter) (6210)	15-25
*Surt overdrev (6230)	10-20
Tidvis våd eng (6410)	15-25 ⁶
Urtebræmme (6430)	15-25 ⁶
*Højmose (7110)	5-10
Nedbrudt højmose (7120)	5-10
Hængesæk (7140)	10-15 ^{3,7}
Tørvelavning 7150)	10-15 ^{3,7}
*Avneknippemose (7210)	15-25
*Kildevæld (7220)	15-25 ⁸
Rigkær (7230)	15-25 ³
Bøg på mor (9110)	10-20 ^{2,9}
Bøg på mor med kristtorn (9120)	10-20 ^{2,9}
Bøg på muld (9130)	10-20 ^{2,9}
Bøg på kalk (9150)	10-20 ^{2,9}
Ege-blandskov (9160)	10-20 ^{2,9}
Vinteregeskov (9170)	10-20 ^{2,9}
Stilkeke-krat (9190)	10-20 ^{2,9}

*Skovbevokset tørvemose (91D0)	10-20 ^{2,9}
*Elle- og askeskov (91E0)	10-20 ^{2,9}
<p>¹ Tålegrænsen for atmosfærisk belastning er ikke relevant, idet naturtyperne er naturligt kvælstofrige, ufølsomme for atmosfærisk tilførsel, eller forventes at modtage det største bidrag fra andre kilder, fx grundvand eller overfladenær afstrømning.</p> <p>² Tålegrænsen for beskyttelse af laver (10 – 15 kg N/ha/år) kan anvendes hvis en væsentlig forekomst af følsomme laver på lokaliteten ønskes beskyttet.</p> <p>³ Tålegrænsen for højmoser (5 – 10 kg N/ha/år) kan anvendes hvis en væsentlig forekomst af følsomme højmosearter på lokaliteten ønskes beskyttet.</p> <p>⁴ Tålegrænsen for oligotrofe søer (5 – 10 kg N/ha/år) benyttes for småsøer i klitlavninger.</p> <p>⁵ Tålegrænsen for heder (10 – 20 kg N/ha/år) anvendes, hvis dværgbuske (lyng mv.) er hyppige.</p> <p>⁶ Naturtypen er en delmængde af den bredere naturtype fersk natureng, der kan være mere kvælstoffølsom.</p> <p>⁷ Naturtypen er en delmængde af den bredere naturtype fattigkær, der har tålegrænse i intervallet 10 – 20 kg N/ha/år.</p> <p>⁸ Naturtypen omfatter også Palludellavæld, der forventes at have tålegrænser i den lave ende af intervallet.</p> <p>⁹ Tålegrænsen bør modelberegnes. En modelberegning kan give lavere tålegrænser, ned til 7 kg N/ha/år.</p> <p>¹⁰ Mange søer og vandhuller er eutrofieret som følge af næringstilførsel fra andre kilder. For de rene, ikke eutrofierede søer af type 3150 kan tålegrænsen for de øvrige søtyper på 5-10 kg N/ha/år bruges, hvis søen er kvælstofbegrænset.</p>	

Som det fremgår af tabel 1, er det særligt hængesæk, tørvelavning og rigkær med en væsentlig forekomst af følsomme højmosearter (7140, 7150 og 7230), højmose (7110) samt tre søtyper (3110, 3140 og 3160), der hører til de særligt kvælstoffølsomme naturtyper med tålegrænser på 5-10 kg N/ha/år.

Øvrige hængesække og tørvelavninger, heder (4010 og 4030) samt sure overdrev (6230), er ligeledes følsomme overfor kvælstofbelastning og har tålegrænser mellem 10-20(-25) kg N/ha/år. Blandt kilderne (7220) ligger tålegrænsen for paludellavæld (væld med speciel mosart) i den lave ende af intervallet, dvs. 15 kg N/ha/år.

Øvrige rigkær og kildevæld samt tidvis våd eng og enekrat (7230, 7220, 6410 og 5130) er moderat kvælstoffølsomme med tålegrænser mellem 15-25 kg N/ha/år. For artsrige forekomster ligger tålegrænsen i den nedre ende af disse intervaller.

For alle skovtyper er tålegrænsen fastsat til 10-20 kg N/ha/år, dog 10-15 kg N/ha/år for lichenrige skove.

N-deposition og overskridelse af tålegrænser

Kvælstofdepositionen (betegnes også som afsætning eller nedfald) til danske land- og vandområder kommer fra en lang række danske og udenlandske kilder, primært husdyrproduktion (ammoniak) og forbrændingsprocesser (kvælstofoxider). I Jylland og på Fyn stammer ca. 60 % af kvælstofdepositionen fra husdyrproduktion, mens det på Sjælland og Bornholm drejer sig om ca. halvdelen eller under halvdelen (Danmarks Miljøundersøgelser, 2005). De gennemsnitlige tal dækker dog over store lokale variationer afhængig af den lokale husdyrtæthed og ruheden af naturområderne. I forhold til husdyrproduktionen er staldanlæg

uden ammoniakbegrænsende teknik typisk den største kilde til landbrugets ammoniakfordampning.

I tabel 2 er den gennemsnitlige afsætning af kvælstof opgivet som kommunevise gennemsnit af NH_y og NO_x for 2006 (DMU).

TABEL 2				
KOMMUNE	NH _y (kg N/ha)	NO _x (kg N/ha)	TOTAL N (kg N/ha)	Heraf stammende fra danske kilder
Faxe	7,8	7,2	15	23 %
Lands gennemsnit	8	9	17	33 %

Tabel 2. Baggrundsbelastningen (i kg N/ha/år) i de kommuner, som Natura 2000-område 161 ligger inden for. Kvælstofdepositionen er angivet som kommunevise gennemsnit af hhv. NH_y (ammoniak og ammonium, primært fra husdyrproduktion), NO_x (kvælstofoxider, salpetersyre og nitrat (fra transport, energiproduktion og industri)) og total N (samlet tør- og våddeposition). DMU, 2006.

Det gennemsnitlige kvælstofnedfald i Faxe Kommune, hvori Natura 2000-området ligger, er 15 kg N/ha/år, hvilket er lidt lavere end lands gennemsnittet. Der er ikke forekomster af tilstandsvurderede naturtyper i dette område og derfor heller ikke beregningsoverslag på lokalitetsniveau af kvælstofnedfaldet. Da områdets eneste habitatnaturtype, kransnålalge-sø, har en meget lav tålegrænse, vurderes det imidlertid som sikkert, at naturtypens bevaringsstatus er negativ på baggrund af kvælstofbelastningen.

4.2 Opdatering af basisanalysernes trusselvurdering

Gennemgangen af "trusler mod områdets naturværdier" i denne Natura 2000-plan er i stort omfang en gentagelse og præcisering af den foreløbige trusselvurdering i basisanalyserne.

Følgende trusler er beskrevet i Natura 2000-planen, men ikke i basisanalyserne:

- Prædation (forvildede mink er en trussel overfor rørhøg)

5. Supplerende modsatrettede interesser

Der er ikke identificeret nye modstridende interesser.

6. Ændret naturforvaltning og pleje

Der er ikke kendskab til ændret naturforvaltning eller pleje inden for dette Natura 2000-område.

7. Referencer

Bak, J. 2003: Manual vedr. vurdering af de lokale miljøeffekter som følge af luftbåret kvælstof ved udvidelse og etablering af større husdyrbrug. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen.

Danmarks Miljøundersøgelser, 2006: Deposition af N komponenter 2006 – kommuner. http://www2.dmu.dk/1_viden/2_Miljoe-tilstand/3_luft/4_spredningsmodeller/5_Depositionsberegninger/deposition.asp

Ellermann, T. m.fl., 2005: Atmosfærisk deposition 2004, NOVANA, Faglig Rapport fra DMU nr.

555, Danmarks Miljøundersøgelser, Miljøministeriet.

Ellermann, T. m.fl., 2006: Atmosfærisk deposition 2005, NOVANA, Faglig Rapport fra DMU nr. 595, Danmarks Miljøundersøgelser, Miljøministeriet.

Ellermann, T. m.fl., 2007: Atmosfærisk deposition 2006, Faglig Rapport fra DMU nr. 645, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.

Frohn, L. M. m.fl., 2008: Kvælstofbelastning af naturområder i Østjylland. Opgørelse for udvalgte Natura 2000 områder, Faglig Rapport fra DMU nr. 673, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Uni-versitet.

Geels, C. m.fl., 2008: Kvælstofbelastning af naturområder på Bornholm og Sjælland. Opgørelse for udvalgte Natura 2000 områder, Faglig Rapport fra DMU nr. 689, Danmarks Miljøundersøgelser, Aar-hus Universitet.

Nielsen O. K. m.fl., 2008: Denmark's National Inventory Report 2008. Emission Inventories 1990-2006 – Submitted under the United Nations Framework Convention on Climate Change. Faglig Rap-port fra DMU nr. 667, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.

Skov- og Naturstyrelsen, 2005: Harmoniserede tålegrænser. Opdatering af 15. december 2005. <http://www.skovognatur.dk/NR/rdonlyres/78C70731-71A2-40B6-B611-2F1340CB922A/14951/Ammoniakmanual02122005.pdf>

Dansk Ornitologisk Forening (2008). Udtræk af foreningens fugledatabase Dofbasen.

Miljøportalen, Naturdatabasen (www.miljoportal.dk/naturdata/): Overvågningsdata fra det nationale overvågningsprogram NOVANA for naturtyper og arter 2007 og 2008.

M. Bruus m.fl. (2007): Terrestriske naturtyper 2006, NOVANA: Faglig rapport nr. 343 fra DMU.

B. Søgaard m.fl. (2007): Arter 2006, NOVANA: Faglig rapport nr. 344 fra DMU.

Natura 2000-område: 161 Søer ved Bregentved og Gisselfeld

Habitatområde: 142 Sø Torup Sø og Ulse Sø

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

3140 Kalkrige søer og vandhuller med
kransnålalger

Vurderet Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Næringsstofbelastning	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Randzoner Tiltag via vandplanlægningen
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Gældende lovgivning

Natura 2000-område: 161 Søer ved Bregentved og Gisselfeld

Fugleområde: 101 Søer ved Bregentved og Gisselfeld

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Grågå

Vurderet Gunstig

Bevaring af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Forstyrrelser	Beskyttelse mod forstyrrelser	☒	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode

Fugleområde: 101 Søer ved Bregentved og Gisselfeld

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Troldand

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Forstyrrelser	Beskyttelse mod forstyrrelser	☒	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode

Fugleområde: 101 Søer ved Bregentved og Gisselfeld

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Rørhøg

Vurderet Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Kunstig høj vandstand	Forbedring af hydrologi	☒	☐	☐	☐	Gældende lovgivning
Prædation	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Naturpleje

Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen

Miljørapport for Natura 2000-område nr. 161, Søer ved Bregentved og Gisselfeld.

Habitatområde H 142.

Fuglebeskyttelsesområde F 101.

Den enkelte naturplan skal ifølge lov nr. 1398 af 22. oktober 2007 om miljøvurderinger af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

a) Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af 1) en basisanalyse, 2) en målsætning af det enkelte område og 3) et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse. Der er udarbejdet en overordnet målsætning for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Indsatsprogrammet angiver både generelle og konkrete retningslinjer for den forvaltning, der skal implementeres i 1. planperiode (6 år dog 12 år for fredskovspligtige arealer) startende fra 2010. Endelig er der en kort beskrivelse af sammenhæng til vandplanen og et oversigtsskema, der opsummerer Natura 2000-planen jf. naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Formål

Planens mål på sigt er skitseret nedenfor. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og starte en proces, der genopretter akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser.

I Natura 2000-område 161 for søer ved Bregentved og Gisselfeld er der specielt fokus på søerne dels som naturtype dels som yngle- og rasteområde for fugle.

Det overordnede mål for Natura 2000-område 161 er:

- At der er god vandkvalitet og tilfredsstillende hydrologiske forhold i søerne med en artsrig undervandsvegetation, herunder kransnålalger, så der også skabes et levested for både ynglende og rastende fugle i området.
- At områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder.

Relevante planer

Ingen pleje- eller genopretningsprojekter eller –planer er kendt fra området.

Natura 2000-områderne vil fremgå af landsplandirektivet (de tidligere regionplaner). Disse skal indeholde retningslinjer i overensstemmelse med bekendtgørelsen om udpegnings- og administration af internationale beskyttelsesområder nr. 408 af 1. maj 2007. Det betyder, at landsplandirektivet skal indeholde retningslinjer, der i overensstemmelse med direktivforpligtelserne kan understøtte områdernes bevaringsmålsætninger.

Landsplandirektivet indeholder derfor ikke udlæg af nye arealer til byzone, sommerhusområde, nye større vejanlæg, øvrige trafik og tekniske anlæg eller væsentlige udvidelser eller nye områder til råstofindvinding på land mv., mens der kan være retningslinjer, der bidrager til at sikre naturforholdene, jf. bestemmelser i bekendtgørelsens § 5.

Der vil derfor ikke med Natura 2000-planens bevaringsmålsætninger og retningslinjer for den efterfølgende kommunale planlægning være modstrid mellem den og landsplandirektivet.

b) Nul-alternativ

En række naturtyper og levesteder for arter kræver vedvarende drift for at sikre og opretholde gunstig bevaringsprognose. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre i ugunstig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke Natura 2000-planen for 1. planperiode iværksættes vil der bl.a. ske en forværring af bevaringsstatus for især naturtypen kransnålalgesø og muligheden for sikring af ynglepladser for rørhøgen.

Naturtyper, fugle og andre dyrearter risikerer en forværring af deres bevaringstilstand. Dette vil fremover vanskeliggøre opnåelse af gunstig bevaringsprognose for områdets udpegningsgrundlag.

Prognosen er gunstig eller vurderet gunstig for:

- Ingen

Prognosen er ugunstig eller vurderet ugunstig for:

- Sønaturtypen kransnålalgesø pga. næringsstofbelastning
- Ynglefuglen rørhøg pga. forstyrrelse og manglende rørskov i Nielstrup sø og dermed manglende ynglepladser

Prognosen er, pga. utilstrækkelig viden, ukendt for:

- Rastende fugle: Grågås og troldand, da kendte bestandstal inden for området er for utilstrækkelige til at kunne give en prognose.

c) Miljøforhold i områder der kan blive berørt

Se evt. beskrivelsen under afsnit h).

d) Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er systematisk beskrevet i Natura 2000-planen. Planens mål er, at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

e) Internationale miljøbeskyttelsesmål

Natura 2000-planen er en udmøntning af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via miljømålsloven. Planen vil sikre, at areal og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder for udpegede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i statens retningslinjer for 1. planperiode.

Indsatsprogrammet består af en række generelle retningslinjer, som skal sikre den eksisterende naturtilstand (sigtelinje 1): Areal og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder for udpegede arter må ikke gå tilbage eller forringes.

Indsatsprogrammet består desuden af en række konkrete tiltag, som skal sikre små

naturarealer, ubeskyttede naturarealer og særligt truede arter og naturtyper (sigtelinje 2-4).

For søerne ved Bregentved og Gissfeld gælder følgende generelle retningslinjer:

- 1.1 Reduktion af kvælstof-deposition på områdets habitatna-turtyper forventes at ske gennem en kommende ændring af husdyrgodkendelsesloven jf. regeringsudspillet Grøn Vækst, april 2009. Den øvrige tilførsel af næringsstoffer til typerne reduceres, herunder fra drænudløb, dyrkede marker, overfladevand, spildevand og fodring. For marine naturtyper, større søer og vandløb reguleres tilførslen af næringsstoffer via vandplanen.
- 1.2 Der sikres den for naturtyperne og arterne mest hensigtsmæssige hydrologi i søerne, herunder en sikring af en stabil vandstand og udløbskote, hvor det er relevant af hensyn til rørhøg og andre vandrelaterede fugle.
- 1.3 Der sikres velegnede levesteder for arterne på ud-pegningsgrundlaget. Ved levesteder forstås områder med fourageringsmuligheder og (for ynglefuglearter) med ynglemuligheder.
- 1.4 Der sikres tilstrækkeligt uforstyrrede levesteder for rørhøg, grågås og troldand, med individuel hensyntagen til den enkelte arts sårbarhed.

f) Planens indvirkning på miljøet

I tabel 1 herunder er gennemgået Natura 2000-planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovens bilag 1f, i de tilfælde hvor de vurderes at være af væsentlig betydning.

<i>Planens indvirkning på</i>	<i>Påvirkes</i>	<i>Ingen påvirkning</i>	<i>Redegør for indvirkning</i>
Biologisk mangfoldighed	x		Sikring og forbedring
Befolkningen	x		Sikring og forbedring giver mulighed for større naturoplevelser
Menneskers sundhed		x	-
Fauna og flora	x		Sikring og forbedring for udpegningsgrundlaget samt for habitatdirektivets bilag IV arter
Jordbund		x	-
Vand	x		Sikring og forbedring via vandplanen og Natura 2000-planen
Luft		x	-
Klimatiske faktorer		x	-
Materielle goder		x	-
Landskab	x		Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag, vil øge landskabsværdien

Tabel 1.
af planens
på en række

Kulturarv, herunder kirker		x	-
Arkitektonisk arv		x	-
Arkæologisk arv		x	-

Gennemgang
indvirkning
miljøforhold.

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Natura 2000-planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen statens retningslinjer.

De i tabel 1 viste påvirkninger indvirker alle på Natura 2000-området i en ønskelig og positiv retning.

Følgende konkrete tiltag er planlagt:

Sigtelinje 2. Små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter.

2.1 ingen

Sigtelinje 3. Naturtyper og levesteder, som ikke er beskyttet af natur- og miljølovgivningen.

3.1 Konstaterede forekomster af habitatnaturtyper, der ikke er omfattet af lovgivningen, sikres mod ødelæggelse.

Sigtelinje 4. Særlig indsats for naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare.

4.1 ingen

Der udarbejdes handleplaner og vælges virkemidler af kommunerne og Skov- og Naturstyrelsen m.fl. inden for rammerne af indsatsprogrammet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremme den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper/arter. For området er der foretaget følgende valg:

Der er ingen kendte modstridende interesser i dette område.

i) Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA og DEVANO overvågningsprogrammer. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen – udarbejdet i forbindelse med naturplanen - udgør det nuværende videns grundlag for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med naturplanlægningen. Analysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige

planperioder.

j) Ikke teknisk resume

I medfør af lov nr. 1398 af 22. oktober 2007 er der foretaget en miljøvurdering. Natura 2000-planen vil sikre eller forbedre tilstand og bevaringsprognose for områdets udpegningsgrundlag - og den biologiske mangfoldighed generelt - samt et sammenhængende og varieret landskab.

Det overordnede mål for Natura 2000-område 161 er:

- At der er god vandkvalitet og tilfredsstillende hydrologiske forhold i søerne med en artsrig undervandsvegetation, herunder kransnålalger, så der også skabes et levested for både ynglende og rastende fugle i området.
- At områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder.

Hvis ikke Natura 2000-planen for 1. planperiode iværksættes vil der bl.a. ske en forværring af bevaringsstatus for især naturtypen kransnålalgesø og muligheden for at sikre ynglepladser for rørhøgen.

Naturtyper, fugle og andre dyrearter risikerer en forværring af deres bevaringstilstand. Dette vil fremover vanskeliggøre opnåelse af gunstig bevaringsprognose for områdets udpegningsgrundlag.

En gennemførelse af Natura 2000-planen sikrer og forbedrer den biologiske mangfoldighed og naturgrundlaget, giver mulighed for større naturoplevelser samt øger de landskabelige værdier.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes ikke at få negative konsekvenser for områdets udpegningsgrundlag eller habitatdirektivets bilag IV-arter.